

Basis van Gedragsbeïnvloeding

Academiejaar 2019-2020

Hannes Verdru (OLOD-verantwoordelijke)

Pascale Rogie

Pat Vanhecke

+ gastdocenten

Les 1: Toelichting OLOD en Introductie

H. Verdru

Inhoudstafel

- Toelichting OLOD
 - Uw docenten - communicatie
 - Situering OLOD in de opleiding
 - Overzicht OLOD
 - Cursusmateriaal
 - Evaluatie
- Introductie
 - Een wereld vol beïnvloeding
 - Menselijk gedrag: constante stroom van wederzijdse beïnvloedingen
 - Psychologisch consulent en gedragsbeïnvloeding
 - Ethische en deontologische reflecties
 - Agogisch kader als leidraad
 - Verschillende vormen van gedragsbeïnvloeding

Uw docenten voor dit OLOD - communicatie

- Hannes Verdru – Klinisch Psycholoog
– OLOD-verantwoordelijke (voor al uw vragen over dit vak): hannes.verdru@howest.be
- Pat Vanhecke – Orthopedagoog
- Pascale Rogie – Klinisch Psycholoog
- Enkele gastdocenten met illustraties uit het werkveld

Vragen/bedenkingen: Zoek het op in de cursus, vraag het aan een medestudent, vraag in de les, enz. ... pas in laatste instantie mailen naar docent.

Situering OLOD binnen de opleiding

PROFESSIONEEL HANDELEN

GEDRAG ONDERZOEKEN

- OLR 1:** De psychologisch consulent voert alle fasen van de onderzoekscyclus uit.
- OLR 2:** De psychologisch consulent voert alle fasen van het psychodiagnostisch proces uit.

OLR 3: De psychologisch consulent ontwikkelt een handelings/preventieplan.

OLR 9: De psychologisch consulent evalueert het handelings/preventieplan.

GEDRAG BEÏNVLOEDEN

OLR 4: VOORLICHTEN - In het kader van de implementatie van het handelings-/preventieplan geeft de psychologisch consulent cliënt-/klantgerichte informatie en/of advies.

OLR 5: ONDERSTEUNEN - In het kader van de implementatie van het handelings-/preventieplan biedt de psychologisch consulent steun aan individuen en groepen.

OLR 6: COUNSELEN - In het kader van de implementatie van het handelings-/preventieplan faciliteert de psychologisch consulent het verwerven van inzicht/inzichtsverandering.

OLR 7: TRAINEN - In het kader van de implementatie van het handelings-/preventieplan leert de psychologisch consulent individuen en groepen vaardigheden aan.

OLR 8: COACHEN - In het kader van de implementatie van het handelings-/preventieplan coacht en motiveert de psychologisch consulent de cliënt om gestelde doelen te bereiken.

OLR 10: De psychologisch consulent handelt vanuit een laagdrempelige, respectvolle, empathische, cultuursensitieve, ethische en deontologische grondhouding.

OLR 11: De psychologisch consulent functioneert opbouwend en initiatiefnemend in en met een multidisciplinair team en zorgnetwerk.

OLR 12: De psychologisch consulent reflecteert kritisch en innovatiegericht op het eigen professioneel handelen en op de eigen persoonlijke ontwikkeling.

Gedragbeïnvloeding doorheen de opleiding

	1A	1B	1C	1D	2A	2B	2C	2D	3A OF: Deel 1 Internationaal semester** (12 SP)	3B OF: Deel 2 Internationaal semester** (12 SP)	3C	3D
KENNIS EN WETENSCHAP	Basis van gedrag (4 SP)	Gedrag in context (4 SP)	Doelgroep organisaties (4 SP)	Doelgroep kinderen en jongeren (4 SP)	Doelgroep volwassenen (4 SP)	Doelgroep senioren (4 SP)	Interprofessioneel samenwerken (4 SP)	Projectwerk (12 SP)	Keuzeopties (12 SP): / Schakelprogramma UGent: Statistiek I eHealth / UXD / Forensische psychologie / HRM / Werken met kinderen en jongeren / Relatie- en gezinscounseling / Parenting / Seksuologie / Gerontopsychologie / Psychofarmacologie / Internationale samenwerking Noord-Zuid / Coachen m.b.v. dieren / Bemiddeling / Leraar en verantwoordelijkheid / Didactische competenties	Bachelorproef (15 SP)	Stage (24 à 30 SP) — OF — Stage** (21 SP) + Bachelorproef (15 SP) (**enkel voor studenten met Internationaal semester in 3A & 3B)	
GEDRAG ONDERZOEKEN	Basis van onderzoek (4 SP)	Basis van psychodiagnostiek (4 SP)	Psychodiagnostiek in organisaties (3 SP)	Psychodiagnostiek bij kinderen en jongeren (3 SP)	Psychodiagnostiek bij volwassenen (3 SP)	Psychodiagnostiek bij senioren (3 SP)	Werkplekleren (10 SP)					
GEDRAG BEÏNVLOEDEN	Basis van gedragbeïnvloe- ding (5 SP)	Positieve psychologie (5 SP)	Trainings- vaardigheden (5 SP)	Voorlichten en adviseren (5 SP)	Counselen (5 SP)	Coachen (5 SP)						
PROFESSIEEL HANDELEN	Professioneel handelen 1 (4 SP)				Professioneel handelen 2 (4 SP)				Professioneel handelen 3 (3 SP)			

Overzicht OLOD

Introductie: HV 2CU

Agogiek: PR 8CU

Inleidend op wat volgt : HV 1CU

Counseling: PR 5 CU

Contextbegeleiding: PV 2 CU

Coaching: HV 3 CU

Trainen: HV 4 CU

Psycho-educatie: PV 2 CU

Integratie en differentiatie PV 4CU

Cursusmateriaal

Alle aangeboden materiaal is te studeren

Mix van: presentaties lectoren en gastdocenten, voorbeelden en toelichting in de les (naar de les komen is dus aangeraden), aangeboden artikels en hoofdstukken uit boeken, enz.

Alle materiaal die wordt gebruikt zal worden geplaatst op LEHO

Evaluatie

18 November 2019 (onder voorbehoud, zie ook examenplanning, uw lessenrooster, enz.)

Schriftelijk examen, opgesteld door 3 lectoren

2 soorten vragen:

Multiple choice (mét aangepaste scoringstabel, zie voorbeeld)

Open vragen (o.a. gelinkt aan persona's, zie verder)

!Pas op! Niet enkel hoofdstuk per hoofdstuk studeren, verbanden en verschillen tussen hoofdstukken zijn eveneens belangrijk!

Doorheen de lessenreeks regelmatig voorbeeld-examenvragen

Omzettingstabel multiple-choice- vragen

5/7/2020

0/40	0/20						
1/40	0/20	11/40	1/20	21/40	8/20	31/40	14/20
2/40	0/20	12/40	2/20	22/40	8/20	32/40	15/20
3/40	0/20	13/40	3/20	23/40	9/20	33/40	16/20
4/40	0/20	14/40	3/20	24/40	9/20	34/40	16/20
5/40	0/20	15/40	4/20	25/40	10/20	35/40	17/20
6/40	0/20	16/40	4/20	26/40	11/20	36/40	18/20
7/40	0/20	17/40	5/20	27/40	11/20	37/40	18/20
8/40	0/20	18/40	6/20	28/40	12/20	38/40	19/20
9/40	0/20	19/40	6/20	29/40	12/20	39/40	19/20
10/40	0/20	20/40	7/20	30/40	13/20	40/40	20/20

Basis van gedragsbeïnvloeding - Introductie

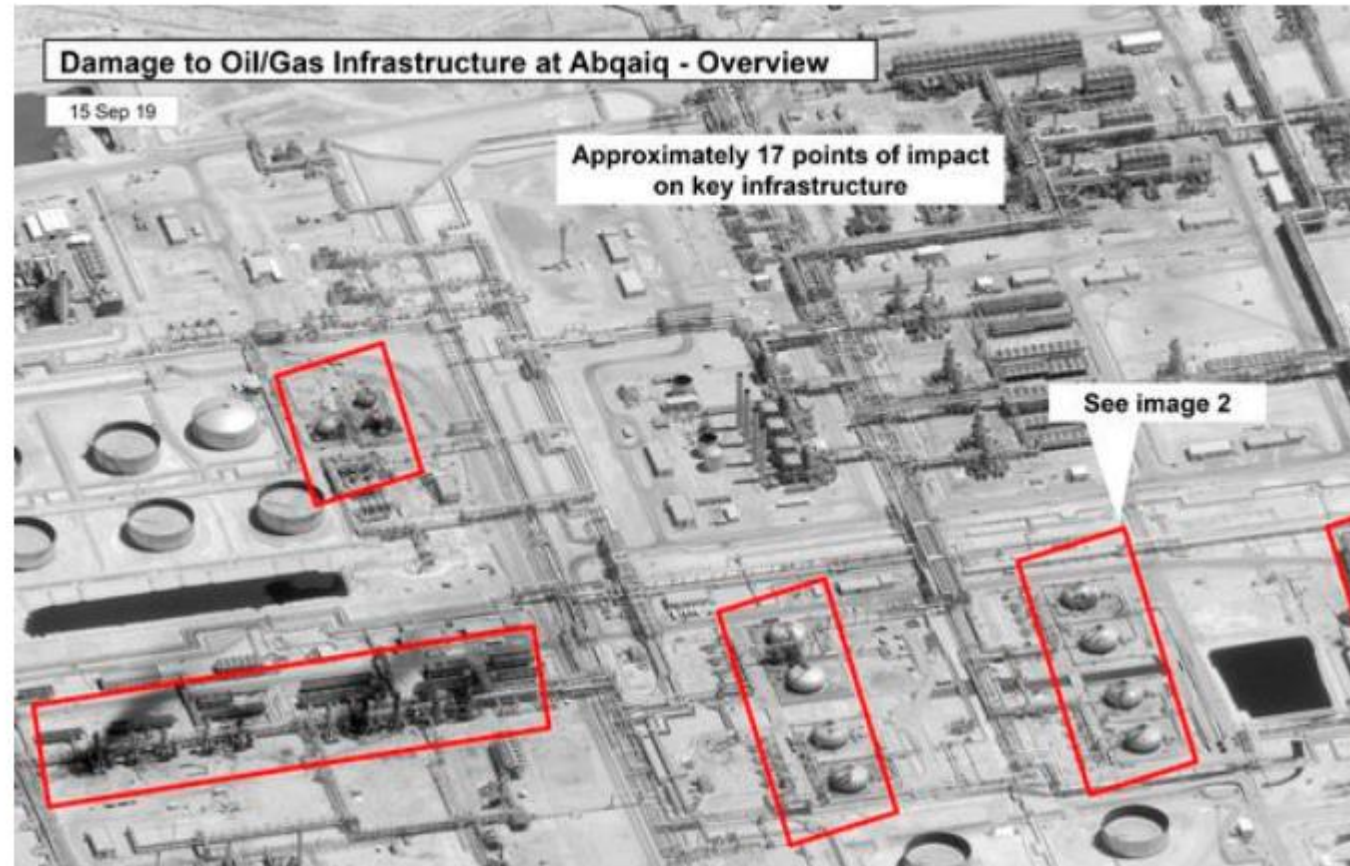

howest
TOEGEPASTE
PSYCHOLOGIE

Een wereld vol beïnvloeding ...

Een wereld vol beïnvloeding

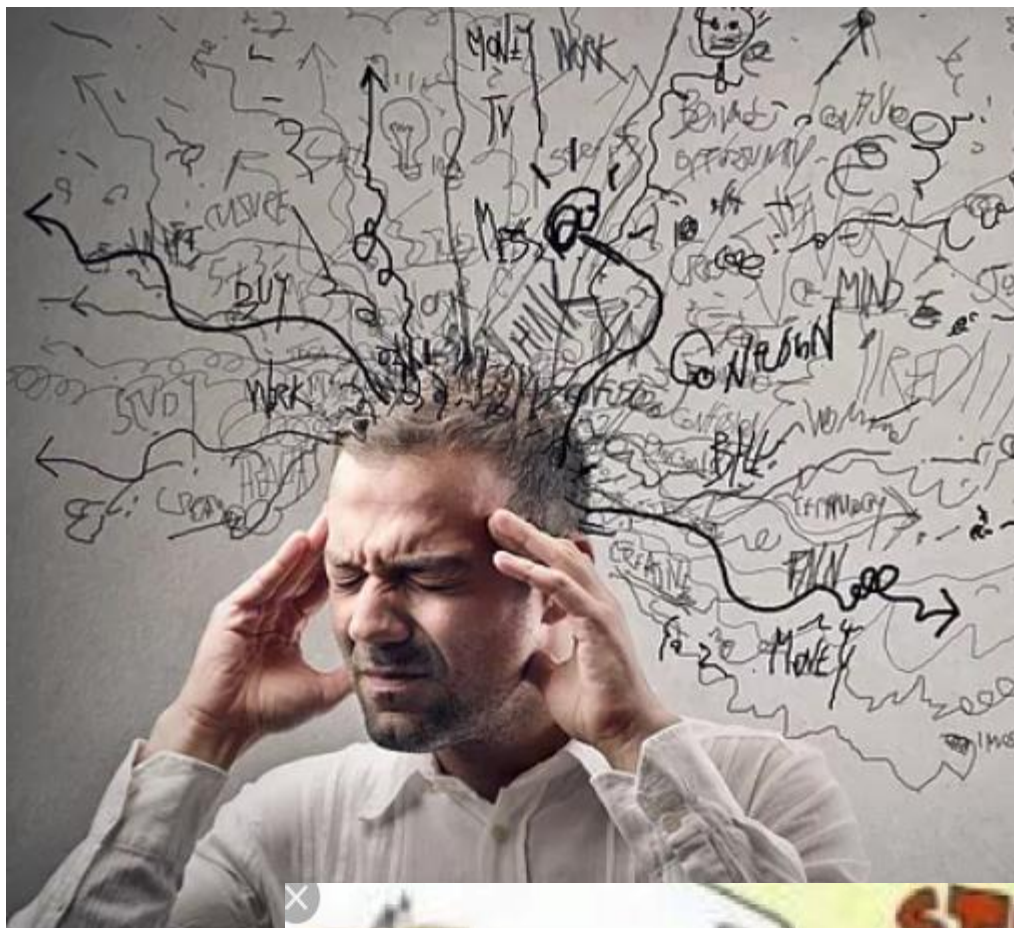
BUITENLAND

Drone-aanval op Saudi-Arabië: olieprijs schiet de lucht in, president Trump dreigt met vergelding

Trump wilde de nationale oliereserves openstellen, maar kon de gemoederen op de financiële markten niet bedaren.

Een wereld vol beïnvloeding ...

Een wereld vol beïnvloeding

Inspiraties vanuit de systeemtheorie

Mechanistisch denken

- Nadruk op de delen
- Analyse
- Voorbeelden:
 - Uurwerk
 - Menselijk lichaam
 - Gezin
- Hulpverlening: persoons-gericht

Holistisch denken

- Nadruk op het geheel
- Kijken naar verbindingen
- Voorbeelden:
 - Chemie: suiker
 - Biologie: vossen
 - Gestaltpsychologie: geheel is meer dan de som van de delen
 - HV: wisselwerkingsgericht: Individu in relatie tot anderen

Samenhangdenken

- Wisselwerking: mensen begrijpen binnen verbanden
- Psychologie van de tussenruimte
- Kijken naar oneindig aantal verbindingen in plaats van lineair-causaal:

“Misschien kreeg ik geen appreciatie omdat ik niet toonde wat ik nu toon. Misschien toonde ik het niet omdat ik geen appreciatie kreeg”

(voetballer Matias Suarez in De Morgen)

Samenhang te begrijpen als context

- Gedragingen op zich bestaan niet
- Context: datgene wat betekenis heeft en geeft
- Context is kader om te weten hoe we met elkaar omgaan
- Eenzelfde persoon kan verschillend gedrag vertonen in verschillende contexten
- Eenzelfde gedrag kan verschillende betekenissen hebben, afhankelijk van de context

Toepassing context

- Zoektocht naar context is zoektocht naar samenhang
- Verschillen in context niet toeschrijven aan persoonseigenschappen
- Context creëren voor mislukkingsservaringen
- Afvragen: binnen welke context dient dit gedrag begrepen te worden?
- Er is geen weten van buitenaf: toetsen
- Door context te veranderen, verandert de betekenis

HET TUYMANS-EXPERIMENT

Nieuw en verboden in de

Mensen zijn knooppunten van relaties

- Mensen hebben verbindingen met:
 - Andere personen
 - De kringen waar ze komen
 - Eigen geschiedenis
 - Gemeenschap: welke denkens leven er?
 - Instanties
 - Het eigen lichaam
 - De dingen (auto, computer, huis,...)
 - De ander

Vragen

- *Met wie/wat heb jij zoal te maken?*
- *Welke invloed heeft dat op jou?*
- *Hoe word je door anderen aangesproken, benaderd, gezien?*
- *Waar zitten gelijkenissen? Rode draden?*
- *Waar zitten er verschillen? Tegenstrijdigheden?*

Menselijk gedrag en communicatie: een constante stroom van wederzijdse beïnvloedingen

Er zijn meerdere opvattingen over communicatie:

1. als uitwisseling van informatie
2. vanuit goede bedoelingen
- 3. als beïnvloeding met verschillende mogelijke effecten**

Toepassing invloedsdenken:

- Verschil tussen bedoeling en effect: rekening houden met de effecten
- Je kan niet niet beïnvloeden (ook als je niets doet, doe je iets ...)
- Er is altijd invloed, er is niet altijd gewenst effect
- Tijdstip om verandering op te zetten is nu

Voorbeeld, ter reflectie:

- *Denk aan een recent voorbeeld waarbij je iets gezegd of gedaan hebt, en je bereikte iets goed bij de ander*
- *Denk aan een recent voorbeeld waarbij je iets gezegd of gedaan hebt en je bereikte het tegendeel van je bedoeling*

Betekenenissen liggen niet vast

- **Equifinaliteit:** dezelfde eindtoestand kan op verschillende manieren bereikt worden
- **Multifinaliteit/equipotentialiteit:** dezelfde begintoestand kan tot verschillende eindtoestanden leiden

Toepassing:

- Niet alles is gedetermineerd
- Mensen zijn niet gedetermineerd door hun geschiedenis
- Als betekenissen niet vastliggen kunnen ze ook wijzigen
- Geeft enorm veel ademruimte in het werk met mensen!

HIER EN NU

En bovendien

- Het alledaagse als uitgangspunt
- “als we wat voeling hebben met het alledaagse, kunnen we misschien iets gaan snappen van de hulpverlening”
- Het ideale vs misverstanden inherent

Je kunt niet niet beïnvloeden: over het zien en beseffen van invloed

- Watzlawick: eerste axioma
- Mattheeuws: mensen hebben steeds invloed op elkaar in die zin dat hun doen en laten de ander iets doet
- Het maakt een wezenlijk verschil of men daar nog iets van ziet/beseft of niet
- Fundamentele interafhankelijkheid

Onderscheid binnen-, buiten-, overkant

- Binnenkant is niet rechtstreeks zichtbaar aan de buitenkant
- Beïnvloeding gebeurt via buitenkant
- Misverstand: invulling binnenkant van overkant (we doen het allemaal ...)
- Lastige buitenkant doet lastige binnenkant veronderstellen
- Behoud interesse voor binnenkant overkant ook bij lastige effecten van diens buitenkant
- Effectdiagnose: mijn invulling van andermans binnenkant gebeurt op basis van effect van diens buitenkant op mij

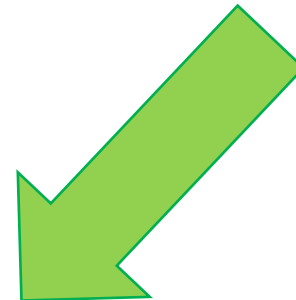
Besef van invloed

- **Besef van invloed = beseffen dat je ertoe doet**
- Neiging om mate van invloed af te leiden uit effect dat we bekomen: als effect niet bereikt wordt, verdwijnt zicht op invloed
- Invloed is iets anders dan gewenst effect
- Mensen in nood zijn zicht op invloed kwijt
- **Hulpverlening: verhogen van besef van invloed, besef er toe te doen, besef verschil te maken**

OVERKANT

OVERKANT

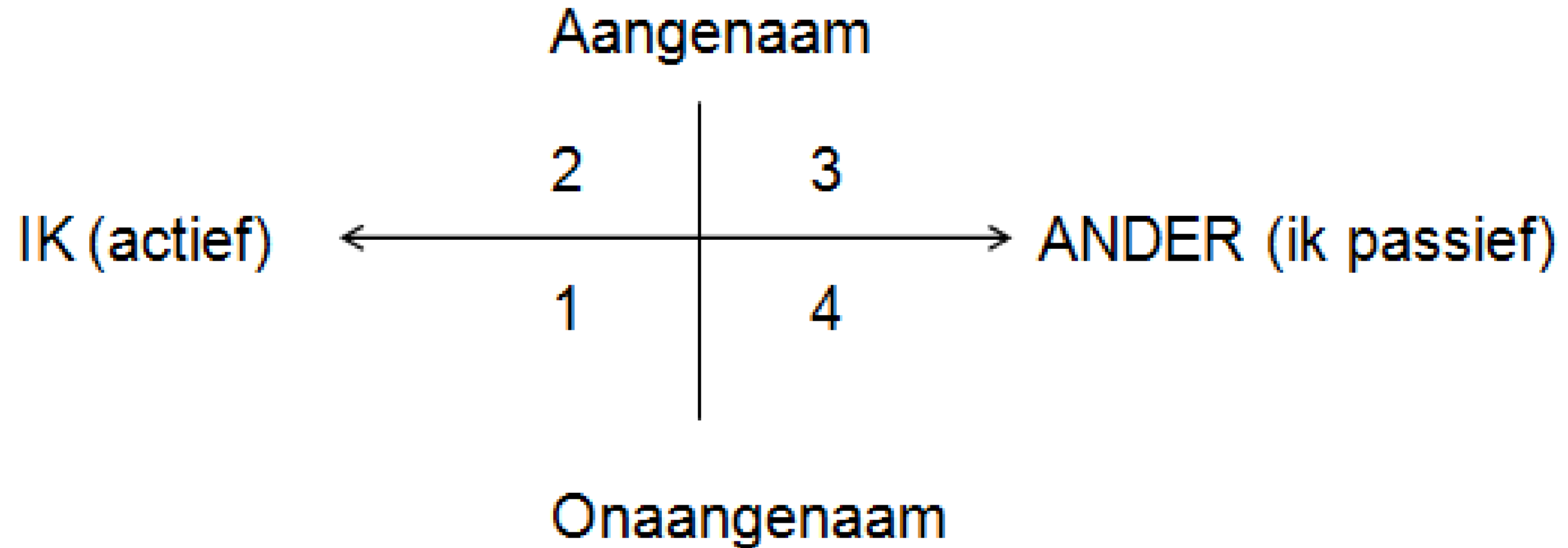

OVERKANT

OVERKANT

Leren zien van invloed verloopt via 4 dimensies

Leren zien van invloed verloopt via 4 dimensies:

1. Ik ervaar negatieve invloed vanwege de ander op mij: benadeling
2. Ik heb positieve invloed op de ander: positieve betekenis
3. Ik ervaar positieve invloed vanwege de ander: erkenning
4. Ik heb negatieve invloed op de ander: negatief effect

Noot: GEEN absolute rangorde tussen 1,2,3,4

Toepassing:

- Ik zie makkelijker de invloed van de ander op mij dan de invloed van mezelf op de ander
- Ik zie vlugger de onaangename dan de aangename invloed op mij
- Het moeilijkst is te zien dat ik iets onaangenaams voor de ander doe
- Invloedsbesef: kan gaan van opmerken, beseffen tot het kunnen hebben
- Pas wanneer men erkenning krijgt voor de eigen benadeling, is men staat terug breder te kijken

Toepassing

- Je zit hier vandaag in de les, het had ook anders kunnen lopen ...
 - Wie/wat/enz hebben een invloed gehad op het feit dat u hier zit, in deze hogeschool, in deze opleiding, in deze les, op deze stoel, naast deze persoon, enz.?
 - Welke van deze invloeden waren doelbewust? Welke toevallig?
 - Welke zaken in je eigen leefomgeving hebben hier een invloed op gehad?
 - Licht toe aan uw buur

De psychologisch consulent en gedragsbeïnvloeding

Ethische en deontologische reflecties

De tweede natuur van de psychologisch consulent

Doelbewust zaken proberen teweeeg brengen bij anderen (cfr veranderingsleer)

Constant aftoetsen van het effect op de ander

Miller S.: 'goede counselor is iemand die bereid is zichzelf op een professionele manier constant in vraag te stellen'

Zekere verantwoordelijkheid!

Presentietheorie! (Baert -> zie lessen 'contextbegeleiding')

Psychologisch consulent/psycholoog: ethische en deontologische code!

Ethische en deontologische reflecties

De tweede natuur van de psychologisch consulent

Beïnvloeding is geen manipulatie? Of toch?

- Ten dienste en op vraag van de cliënt, in het spoor van zijn/haar doelen, niet onze doelen!
- Met constante aftoetsing van effecten, psycho-sociaal welzijn cliënt staat centraal
- Psychologisch consulent is geen opvoeder, wereldverbeteraar, moraliserende betweter, adviseur
- Enkele schemerzone's: gedwongen hulpverlening, 'nudging', psychologisch consulenten ten dienste van commerciële doeleinden, enz .

Agogisch denkkader als leidraad -> PR

- ‘Veranderingsleer’
- Agogiek: **professionele aanpak**
 - Agogiek = de leer van het **doen** veranderen van mensen
 - Biedt aanwijzingen voor de wijze waarop je mensen kunt **helpen, begeleiden** of **beïnvloeden** bij hun verandering
 - Methodisch en evidence based: **stappenplan**
 - Doel is dat mensen het op de een of andere manier **beter krijgen**
 - **Zie hoorcollege’s later op deze dag en volgende week!**

De psychologisch consulent als medium tot verandering

De ander staat centraal, niet jezelf

Een waaier aan mogelijkheden en contexten -> zie hoorcollege 30 september en verder

Counseling

Contextbegeleiding

Coaching

Trainen

Psycho-educatie

Gedragsbeïnvloeding: Wat
Hoe Wie Wanneer?

A.d.h.v. persona's!

howest
TOEGEPASTE
PSYCHOLOGIE

Hoi, ik ben Hannah

en ik voel me super-
goed in mijn vel!

Functies.
Lichte verstandelijke beperking
Heel sociaal ingesteld
Geen neurologische problemen

Participatie.
Is aangesloten bij een danser
voor O-Sport
Woonst zelfstandig op studio met
begleiding van dienst begeleid
Neemt deel aan activiteiten
degenen voor mensen met b

Over mezelf.
Mijn droom is om danseres
te worden alsof ik een echte danser

alloy, ik ben Carol
is volledig mijn ding!

Fu

Pi

Over r

Ik
dr
he
ee

IK hou van
en skateboarden

Overbeweeg
Concentratie

Participati

Is aangeslot
Speelt voetb
Loopt school
Op school er
scoutsleiding
frequent voo

Over mezelf.

Dag, ik ben Marc

ik hou van fietsen
in de natuur

Functi
Gemid
Matige

Partici
Was vr
Leerk
Igeeft
Gaat 1
Kijkt ui
Beperk

Over meze

Ondert
en aard

Persona's